

Preek 26 november 2023
Eeuwigheidszondag
HWS Ontmoetingskerk
Johannes 11:1-44

Gemeente van Jezus Christus,
Twaalf namen zullen straks klinken. Twaalf namen, twaalf personen... Mensen van wie we hebben mogen houden... Als gemeente, maar toch ook persoonlijk. Twaalf... die er nu niet meer zijn. Twaalf, maar eigenlijk nog zoveel meer... We denken terug aan al die mensen die we hebben verloren... Sommigen oud, anderen te jong...

We denken terug aan hen. Aan wie ze waren... Aan de liefde, de humor, de zorgzaamheid, de gezelligheid. De mensen van wie we zo hebben gehouden... Het stemt ons ergens dankbaar dat ze een onderdeel mochten zijn van ons leven, maar het verdriet, het gemis, dat voert toch vaak de boventoon... Want nooit meer zul je hem of haar zien lachen, nooit meer praten, nooit meer samen. De dood heeft scheiding gebracht... En die pijn blijft. Al is het misschien al vele jaren geleden: de liefde blijft... Maar de dood heeft scheiding gebracht... De dood...

De dood is de grote vijand van het leven. De complete tegenhanger. Leven bouwt op. De dood vernietigt... En wat overblijft is beschadigd...

Een treffend verhaal over de dood lezen we met elkaar uit de Bijbel, Johannes 11... Door dit hele hoofdstuk heen zit de thematiek van de dood heen geweven. De angst, het verlies, het verdriet, de boosheid... Het definitieve... Maar de dood wordt dan in een heel ander licht gezet... En dat verandert alles... Toen, en nu...

De dood is de grote bedreiger, angstaanjagend... En dus houden wij ons er verre van. Dat is het meest natuurlijke. Want het leven is voorbij als de dood zijn intrede doet. En zo doen we ons best om gezond te leven, ondergaan we zware behandelingen als we ziek zijn en nemen verder zo min mogelijk onverantwoorde risico's... Zo ook Jezus en Zijn leerlingen. Direct voorafgaand aan ons Bijbelverhaal lezen we hoe Jezus bijna gestenigd wordt. De mensen willen Jezus dood hebben, en dus heel begrijpelijk... Jezus gaat weg... Op naar een veiligere plek. De dood drijft weg...

Maar dan, en daar begonnen wij te lezen... Is er iemand ziek: Lazarus. Anders dan tegenwoordig met bijvoorbeeld antibiotica en alle andere vormen van moderne geneeskunde was in die tijd ziek zijn iets heel spannends... Ziek zijn betekende: de dood ligt op de loer... Maria en Marta, de zussen van Lazarus sturen een bericht naar Jezus: 'uw vriend is ziek'. Het is de eerste keer dat in dit verhaal doorklinkt dat Jezus van Lazarus houdt, en dat gebeurt nog meerdere keren. Jezus houdt van de zussen Martha en Maria. Jezus houdt van Lazarus... Maar Hij gaat nog niet op weg.

Later klinkt bij allebei de zussen de teleurstelling, de constatering, misschien ook wel het verwijt: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn.' Als Jezus gelijk op weg was gegaan was hij mogelijk nog steeds te laat gekomen, maar dat zullen we nooit zeker weten. Want Jezus ging niet op weg. Hij bleef nog wachten... Lazarus sterft, en het verdriet, het onbegrip van de zussen wordt erdoor gevoed... Wij weten hoe het verhaal afloopt, Jezus weet dat ook al. Hij zegt tegen zijn leerlingen: 'Deze ziekte loopt niet uit op de dood, maar op de eer van God, zodat de Zoon van God geëerd zal worden.' En later zegt Hij ook: 'om jullie ben Ik blij dat Ik er niet bij was: nu kunnen jullie tot geloof komen.' Jezus heeft dus hele goede redenen om niet gelijk op weg te gaan. Maar Maria en Martha zien dat nog niet...

Wij zien het ook vaak nog niet. Juist als het gaat over het thema van de dood... Rond de dood kunnen allerlei vragen bij ons opkomen... Deze tekst geeft geen antwoord op onze vragen, maar mag ons wel troosten in onze vragen. Maria en Martha hadden ook hun onuitgesproken vraag: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn.' We lezen ook niet dat zij een antwoord kregen. Maar in hun verdriet worden ze wel getroost... We lazten over Jezus' liefde voor hen, die liefde is er ook voor ons...

Na een aantal dagen vertrekt Jezus alsnog naar Lazarus. Hij is inmiddels gestorven, maar dat weten de leerlingen van Jezus nog niet. Wat ze wel weten is dat ze terug naar Judea gaan... Gevaarlijk gebied. De vorige keer werd Jezus daar bijna gestenigd. Zijn leven, en dat van Zijn discipelen loopt dus gevaar. Weer komt de dood om het hoekje kijken. Eén van de leerlingen, Tomas, zegt: 'Laten ook wij maar gaan, om met Hem te sterven.' Het klinkt een beetje cynisch, maar meer dan dat is het een hele loyale uitspraak. In leven en in sterven met Jezus meegaan... Aan het einde van de preek kom ik hier nog even op terug.

Jezus komt aan bij Betanië. En Martha hoort van de komst van Jezus. De zus van de overledene gaat naar Hem toe. En dan klinken die woorden: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn.' Het is een pijnlijke constatering voor Martha. Jezus kan grootse wonderen doen. Hij heeft veel mensen beter gemaakt... Maar niet Lazarus, niet haar broer... En daarmee als vrouw die in die tijd woonde bij haar broer, ook niet haar toekomst. Hoe moet het nu verder zonder Lazarus voor Martha... Ook haar toekomst lijkt verloren te zijn... 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn.' En daarmee vanuit Martha's mond ook eigenlijk: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn toekomst niet gestorven zijn.'

Toch klinkt er ook geloof door in Jezus, nog steeds... Na de eerste woorden van Martha klinkt: 'Maar zelfs nu weet ik dat God U alles zal geven wat U vraagt.' Jezus zegt vervolgens: 'Je broer zal uit de dood opstaan.' 'Ja,' zei Marta, 'ik weet dat hij bij de opstanding op de laatste dag zal opstaan.' Maar Jezus zei: 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie in Mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in Mij gelooft zal nooit sterven. Geloof je dat?' 'Ja, Heer,' zei ze, 'ik geloof dat U de messias bent, de Zoon van God die naar de wereld zou komen.'

Hoort u het? Martha en Jezus praten niet over hetzelfde... Martha heeft het over de verre toekomst en ziet Jezus als 'slechts' de Messias... Maar Jezus heeft het over het hier en nu, over zichzelf. Hij die meer is dan hoe de mensen verwachtten dat de Messias zou zijn. Jezus is de opstanding en het leven. Geloof je dat is de vraag aan Martha. Ze zegt ja, maar dat is nog niet het eerlijke antwoord. Dat zien we later bij het graf wanneer het juist Martha is die wil voorkomen dat het graf wordt geopend. Martha gelooft, maar nog niet volledig. Martha gelooft, maar het is een teleurgesteld geloof. Martha gelooft, maar net als wij vaak geloven. Beperkt, klein, weinig vertrouwen...

Martha gaat terug en vertelt Maria over de aanwezigheid van Jezus. Zij gaat naar Hem toe en de andere aanwezigen gaan met haar mee. Ze komt bij Jezus, ze valt aan Zijn voeten neer... En spreekt dan exact dezelfde woorden als haar zus: 'Als U hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn.' De woorden die we lazten zijn hetzelfde, maar heel anders. Nu is er geen gesprek, verder is er slechts stilte... Maria die aan de voeten van haar meester ligt. Beeld van intens verdriet en verslagenheid...

Ik ben bang dat wij die gevoelens allemaal wel herkennen in onze levens. Intens verdriet... Vaak veroorzaakt door de dood.

Het pijnlijke besef dat de ander er niet meer is, nooit meer is...
Het vreet je op en het breekt je hart...

Vervolgens gaat het in een paar verzen over verschillende emoties van Jezus. We lezen dat Hij zich ergert, dat Hij diep bewogen is, dat Hij huilt en opnieuw dat Hij zich ergert... In de Bijbel lezen we maar weinig over emoties bij Jezus. Maar hier in zo'n kort stukje zoveel emoties bij Hem... En dan bijvoorbeeld de tranen, Jezus weet toch dat Lazarus zo weer zal leven? Ja, maar toch het verdriet. Toch de emoties om de kracht en de terreur van Zijn laatste vijand: de dood. De emoties ook vanwege het verdriet en het kleine geloof van de mensen om Hem heen. Alle emoties komen samen rond de dood. De dood die Jezus hier ook aangrijpt.

Jezus weet als geen ander wat wij mee moeten maken wanneer een geliefde van ons overlijdt. De pijn, het verdriet, het gemis, het verscheurde hart... Jezus heeft het zelf aan de lijve ondervonden. Hier zien we de dood in zijn afschuwelijke werkelijkheid. Het neemt mensen weg, vernietigt relaties, verbrijzelt toekomstverwachtingen, brengt scheuring... Wanneer een mens daarmee geconfronteerd wordt kan hij of zij bijna niet anders dan huilen...

De dood die zo alomtegenwoordig is. Hier in Nederland, maar vooral ook in Israël, in Gaza, in Oekraïne en eigenlijk overal... Wij leven in een gebroken wereld, en de dood is daar het duidelijkste bewijs van.....

Maar er gaat herstel komen, en dat zien we in Jezus. Hij die zei: 'Ik ben de opstanding en het leven.'

Bij het graf dankt Jezus God. Hij dankt. Jezus vraagt niet of God Lazarus uit de dood wil opwekken, maar Hij dankt God dat Hij Hem verhoord heeft. Een oneindig groot geloof, veel meer dan al die mensen om Hem heen... En dan roept Jezus Lazarus. De dode staat op en komt naar buiten, nog gebonden door de doodskleren.

Dit verhaal staat bekend als de opstanding van Lazarus. Hij was gestorven, maar leeft... Maar het is niet het enige opstandingsverhaal in Johannes 11. Er zijn nog twee opstandingsverhalen die op de voorgrond treden. En dat zijn die van Martha en Maria. Zij waren niet gestorven, maar door de dood was wel hun leven onherstelbaar beschadigd. Dood op een bepaalde manier... Maar door de opstanding van Lazarus worden zij ook door Jezus tot leven gewekt. Het geloof in Martha gaat leven, het gebroken hart van Maria wordt weer hersteld, hun toekomst is weer gaan leven... De macht, de prikkel van de dood wordt teniet gedaan in Christus.

Niet één, maar drie opstandingen... Opstanding van een gebroken relatie, opstanding van een gebroken hart, opstanding van een gebroken lichaam... In Jezus Christus. Hij die zegt: 'Ik ben de opstanding en het leven.'

Met die geweldige gebeurtenis eindigde onze schriftlezing. Maar het verhaal in de Bijbel is niet voorbij. Deze opstandingsgeschiedenis is de directe aanleiding voor het Sanhedrin, het hoogste Joodse orgaan, om te beslissen dat Jezus moet sterven. Zo paradoxaal. Jezus wekt tot leven, en daarom moet Hij sterven.

Iets wat ook gebeurd is, op Golgotha stierf Jezus de meest verschrikkelijke dood. Maar Jezus zei al 'Ik ben de opstanding en het leven.' En zo werd op paasmorgen opnieuw de dood overwonnen... De opstanding van Jezus...

De opstandingsgeschiedenis in Johannes 11 is een groot wonder. Maar een wonder staat nooit op zichzelf. Een wonder in de Bijbel verwijst altijd naar God, naar het Koninkrijk van God.

Het is een teken van: 'zo moet het zijn, zo zal het zijn.' En zo ook het wonder van de opstanding van Lazarus. De dood hoort bij een gebroken wereld, hoort niet bij het Koninkrijk van God. Het wonder van Lazarus die uit het graf komt, de opstanding van Lazarus, Martha en Maria... Het zijn tekenen van het komende Koninkrijk. Zo zal het zijn. De dood zal geen rol meer spelen, en daarmee zullen de vernietigende effecten van de dood ook teniet worden gedaan...

Daar lezen we ook over in Openbaring 21. Het gaat daar over de toekomst die God geven zal. Daar staat over Hem geschreven: 'Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij.'

Daar verwijst de drievoudige opstanding in Johannes 11 naar vooruit, teken van het Koninkrijk van God dat zal aanbreken. Maar het is de opstanding van Jezus die dat mogelijk heeft gemaakt.

Op Golgotha stierf Jezus de dood die wij moesten sterven. In plaats van ons. Op Paasmorgen stond Jezus op uit de dood, en daarmee staan wij ook op uit de dood. De dood heeft niet langer het laatste woord, want de toekomst ligt open. De dood is verslagen. 'Dood, waar is je overwinning? Dood, waar is je angel?'

Door het geloof mogen wij daar zeker van zijn. De dood doet er feitelijk niet meer toe... Jezus wist dat al... En toch huilde Hij om het lot van Lazarus... Zo ook wij. Vandaag zijn we verdrietig, misschien wel kapot om het verlies van onze geliefden... Maar in ons leeft het geloof dat de dood overwonnen is, de hoop dat het leven door de dood heen vernieuwd zal worden, de liefde van Christus die ons daar van verzekert. Dat is de opstanding van Jezus, de wondertekenen van de opstanding van Lazarus, Martha en Maria...

Jezus zegt: 'Ik ben de opstanding en het leven.' Dat is Hij. De opstanding én het leven. Het ware leven, het volmaakte leven, het hemelse leven. Het aardse leven is tijdelijk, onderworpen aan de dood en haar verschrikkelijke gevolgen. Dat is de pijn die wij vandaag voelen. Maar in Jezus ontvangen wij het leven dat meer is, het hemelse leven, ook nu al...

Begrijpt u dat? Thomas begreep het nog niet, maar hij begon al te geloven. Hij zei: 'Laten ook wij maar gaan, om met Hem te sterven.' Vanuit het aardse leven onbegrijpelijk... Waarom zou je je leven, alles wat je hebt, op het spel zetten? Maar Thomas was op het spoor van het leven in Christus, en dat is alles waard. Dat is zelfs je leven waard...

Jezus zei: 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie in Mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in Mij gelooft zal nooit sterven. Geloof je dat?' Wat is daarop jouw antwoord? Geloof je dat? Geloof je dat in Christus de dood overwonnen is? Geloof je dat Jezus de opstanding en het leven is?

In dat geloof mogen wij ons laten troosten. Juist vandaag. Jezus is de opstanding en het leven. De dood heeft niet het laatste woord. Nu niet, nooit niet. Want eens als de bazuinen klinken zullen de graven openbreken. En door het geloof zullen wij dan leven op de nieuwe aarde. 'Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij.'

Jezus zegt, toen, vandaag en altijd: 'Ik ben de opstanding en het leven.' Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410